

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Deres ref.:
Vår ref.: 21/794-2
Saksbehandler: Barbro Onsøyen
Dato: 11.01.2022

Høringsuttalelse - forslag om endringer i sikkerhetsloven

Det vises til forslag om endringer i sikkerhetslovens bestemmelser om eierskapskontroll, sendt på høring 11. oktober 2021. Vedlagt følger høringsuttalelse fra Direktoratet fra e-helse.

Vennlig hilsen

Lucie Anan
divisjonsdirektør

Birgitte Jensen Egset
avdelingsdirektør

Dokumentet er godkjent elektronisk

Vedlegg:
Høringsuttalelse

Høringsuttalelse

Justis- og beredskapsdepartementet har sammen med Forsvarsdepartementet sendt følgende lovforslag på høring:

Høring om endringer i sikkerhetsloven (eierskapskontroll mv.)

Frist: 10. januar 2022

Sak nr.: 21/794

Innledning og generelt om sikkerhetslovens bestemmelser om eierskapskontroll mv

Det vises til forslag om endringer i sikkerhetsloven (eierskapskontroll mv.), som Justis- og beredskapsdepartementet sammen med Forsvarsdepartementet, har sendt på høring 11. oktober 2021, med høringsfrist 10. januar 2022.

Departementene foreslår i høringsnotatet en rekke utvidelser av bestemmelsene om eierskapskontroll, for best mulig å kunne sette norske myndigheter i stand til å ivareta behovet for å trygge nasjonale sikkerhetsinteresser. Direktoratet for e-helse slutter seg til departementenes beskrivelse av utfordringsbildet og behovet for å forhindre at økonomiske virkemidler, slik som direkteinvesteringer, utnyttes eksempelvis av fremmede stater til virksomhet som kan innebære risiko for skadefølger for norske sikkerhetsinteresser. For å hindre slik sikkerhetstruende virksomhet, er det avgjørende at norske myndigheter har de nødvendige verktøy. Samtidig er verktøyene knyttet til eierskapskontroll inngripende virkemidler som må benyttes med noe varsomhet. Iverksettelse av tiltak som har til formål å hindre skadefølger for nasjonale sikkerhetsinteresser, må derfor balanseres mot andre beskyttelsesverdige interesser, hvor utenlandske investeringer kan representere en verdiskaping til beste for samfunnet.

Etter Direktoratet for e-helses syn vil gjeldende bestemmelser om eierskapskontroll, sammen med de foreslåtte endringene, kunne være et velegnet virkemiddel for å tilrettelegge for en god balanse mellom hensynet til effektivt å kunne forebygge at nasjonale sikkerhetsinteresser blir truet og hensynet til andre beskyttelsesverdige interesser.

Utvidelse av kretsen som omfattes av kapittel 10 om eierskapskontroll.

Departementet foreslår flere endringer som vil innebære at kretsen som omfattes av bestemmelsene om eierskapskontroll utvides. Direktoratet for e-helse støtter forslaget om at det etableres hjemmel til å vedta at også enkelte virksomheter av *vesentlig betydning* for grunnleggende nasjonale funksjoner skal omfattes av bestemmelsene om eierskapskontroll. Videre støtter vi forslaget om en utvidelse av meldeplikten til også å omfatte avhendende part, samt virksomhetens leder, dersom denne har kunnskap om det planlagte ervervet. Direktoratet for e-helse anser en utvidelse av meldeplikten som nødvendig for å oppnå formålet. En erverver med onde hensikter vil ha en åpenbar interesse av ikke å overholde meldeplikten, og formålet vil derfor neppe oppnås ved at meldeplikten påhviler erverver alene, slik som i dag. Direktoratet for e-helse stiller imidlertid spørsmål ved om ikke styrets medlemmer også bør omfattes av meldeplikten på linje med virksomhetens leder.

Videre deler vi departementets vurdering av at varslingsplikten som påhviler leverandører i sikkerhetsgraderte anskaffelser om blant annet endret eierstruktur med en eventuell tilbaketrekking av leverandørklarering som konsekvens, jf. § 9-3, ikke i alle tilfeller vil være tilstrekkelig for å forebygge sikkerhetstruende virksomhet. Direktoratet for e-helse støtter derfor forslaget om at meldeplikten etter § 10-1 også skal omfatte leverandører i sikkerhetsgraderte anskaffelser, slik at virkemidlene etter kapittel 10 også vil kunne gjøres gjeldende for disse. Etter Direktoratet for e-helses oppfatning bør det imidlertid vurderes nærmere hvorvidt avgrensningen til leverandørklarerte virksomheter er tilstrekkelig til å ivareta formålet. Etter vårt syn kan det være gode grunner for å utvide forslaget til å omfatte leverandører i sikkerhetsgraderte anskaffelser generelt, da også kontroll

over leverandører i sikkerhetsgraderte anskaffelser på lavere graderingsnivå vil kunne utgjøre en risiko for at nasjonale sikkerhetsinteresser blir truet. Selv om skadefølgene presumtivt er mindre ved kompromittering av sikkerhetsgradert informasjon på lavere graderingsnivå, vil det være mange av de samme forhold som gjør seg gjeldende også for disse anskaffelsene, som for anskaffelser hvor det er krav til leverandørklarering. At utenlandske interesser som får tilgang til sikkerhetsgradert informasjon, uavhengig av graderingsnivå, kan utgjøre en risiko for nasjonale sikkerhetsinteresser må ansees å være utvilsomt, og fastslått gjennom sikkerhetslovens system. Dersom en leverandør i en lavere gradert anskaffelse kommer under utenlandsk kontroll som kan utgjøre en trussel mot nasjonale sikkerhetsinteresser, må det foreligge mekanismer som fanger opp dette og adekvate verktøy som skal bidra til å forhindre at så skjer. Selv om vedtak etter § 2-5 kan fungere som en sikkerhetsventil i slike saker, vil det etter direktoratets syn trolig både være mer formålstjenlig, og bidra til bevisstgjøring, at slike anskaffelser også omfattes av kapittel 10.

Frivillig meldeordning for erverv som kan ha betydning for nasjonale sikkerhetsinteresser

Departementet etterspør høringsinstansenes syn på en eventuell frivillig ordning for å melde erverv i virksomheter som ikke er underlagt sikkerhetsloven, men som likevel vil kunne ha betydning for nasjonale sikkerhetsinteresser. Selv om det ikke vil være noe til hinder for å melde slike erverv uten at dette er lovregulert, vil en lovregulering av en slik ordning kunne bidra til å skape bevisstgjøring og tilrettelegge for at meldinger sendes også i disse tilfellene, og dermed bidra til at flere erverv som potensielt kan true nasjonale sikkerhetsinteresser oppdages. Etter Direktoratet for e-helses syn taler dette for at det etableres en slik ordning, og at denne lovreguleres. Vi har imidlertid per nå ingen klare oppfatninger av hvordan en slik ordning konkret bør innrettes, utover at vi legger til grunn at meldinger i en slik frivillig ordning vil bli behandlet med samme konfidensialitet som etter den meldepliktige ordningen.

Forslaget til ny § 10-4 om gjennomføringsforbud

Departementet foreslår en ny bestemmelse om automatisk gjennomføringsforbud fra melding om erverv mottas. Dette begrunnes i faren at det i løpet av prosessen kan forekomme kompromittering, innsyn, overføring av informasjon eller lignende som kan være av betydning for nasjonal sikkerhet, samt at det også vil kunne begrense negative økonomiske konsekvenser av å måtte reversere en allerede gjennomført transaksjon som senere kan bli stanset i medhold av sikkerhetsloven § 10-3. Direktoratet for e-helse deler departementets vurdering, og støtter forslaget om et automatisk gjennomføringsforbud.

Forslag til endringer i § 11-4 om straff

Overtredelse av bestemmelser om eierskapskontroll i sikkerhetsloven kan etter gjeldende rett ikke straffesanksjoners. Departementet foreslår en endring i sikkerhetslovens straffebestemmelse, slik at straffansvar også skal gjøres gjeldende for overtredelse av disse bestemmelsene. Etter Direktoratet for e-helses vurdering vil straffesanksjonering kunne ha betydelig preventiv effekt, og vi ser det som helt naturlig at disse forholdene også omfattes av straffebestemmelsen. Vi støtter derfor forslaget til nytt fjerde og femte ledd i § 11-4.

Forslaget til ny bestemmelse § 7-6 om eiendommer av sikkerhetsmessig betydning

Direktoratet for e-helse deler departementets vurdering av at det er nødvendig å etablere et system som både gir en bedre oversikt over eiendommer av sikkerhetsmessig betydning, og som fanger opp transaksjoner knyttet til disse eiendommene. Dette vil bidra til å sette norske myndigheter bedre i stand til å vurdere hvilke sikkerhetsmessige implikasjoner transaksjonen medfører, og om det eventuelt må iverksettes tiltak for å redusere risikoen for at nasjonale sikkerhetsinteresser kan bli utsatt for sikkerhetstruende virksomhet. Direktoratet støtter derfor forslaget til ny § 7-6 som pålegger objekteier plikt til å identifisere eiendom av sikkerhetsmessig betydning, samt om å varsle sikkerhetsmyndigheten eller tilsynsmyndigheten dersom risikoen ikke kan reduseres gjennom iverksettelse av sikkerhetstiltak.

Forholdet mellom eksportkontrollregelverket og sikkerhetsloven

Selv om eksportkontrollloven og sikkerhetsloven som utgangspunkt har ulike formål, vil eksport av materiell, tjenester og teknologi som omfattes av eksportkontrollregelverket imidlertid også kunne utnyttes til å skade for nasjonale sikkerhetsinteresser. Departementet etterspør høringsinstansenes syn på mulig innføring av en meldeplikt for visse virksomheter, og hvordan en slik meldeplikt eventuelt bør innrettes. Departementet skisserer også økt samhandlingen mellom eksportkontrollmyndigheten, sikkerhetsmyndigheten og departementene, som alternativt tiltak til en meldeplikt, herunder at eksportkontrollmyndigheten informerer om sikkerhetslovens bestemmelser i sin kommunikasjon med aktuelle virksomheter.

Direktoratet for e-helse deler departementets vurdering av at det foreligger et behov for å styrke koblingen mellom de to regelsettene, slik at norske myndigheter bedre settes i stand til å avdekke og motvirke sikkerhetstruende virksomhet eller annen aktivitet som kan innebære en risiko for at nasjonale sikkerhetsinteresser blir truet. Etter vår vurdering fremstår en styrking av myndighetssamarbeidet på området som helt nødvendig, og vil trolig ha mer effekt enn en meldeplikt alene. Dersom en meldeplikt innføres, bør det etter vår oppfatning komme som et supplement til en styrking av myndighetssamarbeidet.